

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

w sprawie **Z. K.**

uniewinnionego od popełnienia czynów z art. 218 § 1a k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 25 października 2024 r.,

kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Sosnowcu

z dnia 20 czerwca 2023 r., sygn. akt V Ka 15/23,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Sosnowcu

z dnia 22 sierpnia 2022 r., sygn. akt III K 1188/16

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. D. T. kwotę 885,60 (osiemset osiemdziesiąt pięć 60/100) złotych, w tym 23 % VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji na rzecz oskarżycielki posiłkowej;**
- 3. zwolnić oskarżycielkę posiłkową M. O. od ponoszenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego, obciążając nimi Skarb Państwa.**

[J.J.]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Sosnowcu wyrokiem z dnia 22 sierpnia 2022 roku, w sprawie o sygn. akt III K 1188/16 uniewinnił oskarżonego Z. K. od popełnienia czynów z art. 218 § 1a k.k., kosztami procesu obciążając Skarb Państwa.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli prokurator i oskarżycielka posiłkowa M.K.O.

Sąd Okręgowy w Sosnowcu wyrokiem z dnia 20 czerwca 2023 roku, w sprawie o sygn. akt V Ka 15/23, po rozpoznaniu wniesionych apelacji zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej, zarzucając mu:

1. rażącą obrazę prawa procesowego, mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie art. 41 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. poprzez brak wyłączenia się sędziego w sytuacji, w której w instancji niższej orzekał już w sprawie (o sygnaturze III W [...] SR w S. tych samych podmiotów w tej samej konfiguracji procesowej co do innych dat zdarzenia, gdyż budzi to uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności;
2. na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. rażącą obrazę prawa procesowego, mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie art. 455a w zw. z art. 454 k.p.k. w zw. z art. 424 k.p.k. poprzez uznanie, że zarzut zgłoszony w apelacji w postaci obrazy przepisu art. 424 k.p.k. nie może stanowić podstawy do uchylenia postępowania, w sytuacji, w której zgodnie z regułami *ne peius* skarżąca nie mogła zgłosić innego wniosku wobec uniewinnienia oskarżonego w pierwszej instancji;
3. na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. rażące naruszenie prawa procesowego, mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie art. 457 § 3 k.p.k. poprzez niepodanie w uzasadnieniu szczegółowo, czym kierował się sąd wydając wyrok oraz dlaczego zarzuty i wnioski apelacji sąd uznał za zasadne albo niezasadne;
4. na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. rażącą obrazę prawa procesowego, mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie art. 433 § 2 i art. 457 § 3 k.p.k. poprzez pominięcie zarzutów apelacji w postaci czy też

odniesienie się do nich jedynie ogólnikowo, bez podania konkretnych i rzeczowych argumentów, dla których nie zostały uwzględnione w uzasadnieniu, bądź całkowicie pominięte:

- a) obraza przepisu postępowania w postaci naruszenia art. 424 § 1 k.p.k., polegającą na nie odniesieniu się przez sąd w uzasadnieniu skarżonego wyroku do istotnych kwestii mogących mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy - a mianowicie okoliczności istotnych z punktu widzenia ustalenia sytuacji majątkowej i standingu finansowego przedsiębiorstwa kierowanego przez oskarżonego, a także: poprzez niewskazanie w treści uzasadnienia, na jakiej podstawie sąd pominął okoliczności, jakie ujawniły się podczas przesłuchiwanie świadków na etapie postępowania sądowego bądź też odmówił przyznania przymiotu wiarygodności akurat tym fragmentom zeznań, które mogły mieć istotny wpływ na ocenę motywacji i postępowania oskarżonego, a mianowicie: faktu, iż działalność spółki nie została w całości sparaliżowana po zajęciu przez organy ścigania dokumentacji kadrowej i księgowej, albowiem część nośników i dokumentów została firmie zwrócona w oryginale lub kopiach, dzięki czemu zresztą spółka mogła dokonywać zwalniania pracowników; oprócz tego: poprzez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku, w jakim zakresie Sąd uznał wyjaśnienia oskarżonego za wiarygodne, a w jakim zakresie na przyznanie im walory wiarygodności wyjaśnienia te nie zasługują,
- b) obraza przepisów postępowania mająca wpływ na wydanie orzeczenia w postaci naruszenia art. 391 § 1 i art. 366 § 1 k.p.k. na skutek poprzestania na ujawnieniu, mimo braku przesłanek ku temu oraz zawnioskowania przez wszystkie strony postępowania o przesłuchanie na rozprawie, zeznań świadków kluczowych dla ustalenia sytuacji finansowej spółki oraz wypełnienia przez oskarżonego ustawowej przesłanki uporczywości w działaniu, którzy to świadkowie albo byli przesłuchiwani wyłącznie na etapie postępowania przygotowawczego,

- c) obraza przepisów postępowania mająca wpływ na wydanie orzeczenia, w postaci naruszenia art. 167 i art. 352 k.p.k. poprzez nieprzeprowadzenie z urzędu przez sąd dowodu z akt postępowania karnego o sygnaturze III K [...], w tym miejscu wyraźnie należy skonkludować, iż oskarżycielka posiłkowa nie posiada wykształcenia prawniczego i chodziło jej dokładnie o dokumenty z akt, bo dowód z akt sprawy nie istnieje,
- d) obraza przepisów postępowania mająca wpływ na wydanie orzeczenia w postaci naruszenia przepisu art. 410 k.p.k. poprzez pominięcie przy dokonywaniu istotnych ustaleń faktycznych szeregu dokumentów przywołanych lub załączonych do wniosków dowodowych, które jednocześnie sąd uznał za wiarygodne, a zatem dowody te powinny stanowić bazę stanu faktycznego ustalonego przez sąd, jednakże w treści uzasadnienia wyroku brak jest jakichkolwiek odniesień do tych dokumentów,
- e) obraza przepisów postępowania mająca wpływ na wydanie orzeczenia w postaci naruszenia art. 7 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny zeznań pokrzywdzonego i osk. posiłkowego M. K. ,
- f) obraza przepisów postępowania mająca wpływ na wydanie orzeczenia w postaci naruszenia art. 92 k.p.k. poprzez nie wzięcie pod uwagę przez sąd wydający zaskarżony wyrok całokształtu okoliczności faktycznych ujawnionych w toku postępowania, a mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. pominięcie szeregu zawnioskowanych dowodów, w szczególności wskazujących na istnienie złej woli po stronie oskarżonego, wyrażającej się m.in. w negatywnym stosunku do pracowników (niekoniecznie wyrażanym wprost), umyślnym doprowadzeniu firmy do utraty płynności finansowej (przynajmniej z zamiarem ewentualnym, o ile nie bezpośrednim), za którym nie stały żadne obiektywne i niezależne od zarządu siły wyższe, wprowadzaniu pracowników w błąd co do sytuacji finansowej spółki i możliwości jej restrukturyzacji,

g) obraza przepisów postępowania mająca wpływ na wydanie orzeczenia w postaci zarzutu apelacji opisanego punktem 9, który prawidłowo winien dotyczyć obrazy art. 7 k.p.k. w postaci: nie wzięcia pod uwagę całokształtu okoliczności faktycznych dot. sytuacji finansowej spółki, tj. braku szczegółowej analizy dowodów obrazujących standing spółki M. (co w mowie końcowej podnieśli nawet obrońcy oskarżonego), lecz w tym miejscu sąd sprzecznie z logiką i zasadami doświadczenia życiowego dał wiarę dowodom logicznie ze sobą sprzecznym, tj. sprawozdaniom finansowym spółki i opinii biegłego rewidenta o sprawozdaniu za rok 2013 (które przedłożył też sam oskarżony), a zarazem i wyjaśnieniom oskarżonego, który np. na etapie postępowania przygotowawczego stwierdził, że firma „miała kłopoty już od 2010 roku”,

h) obraza przepisów postępowania mająca wpływ na wydanie orzeczenia w postaci zarzutu apelacji opisanego punktem 9, który prawidłowo winien dotyczyć obrazy art. 7 k.p.k. w postaci pominięcia przy wydawaniu orzeczenia bardzo istotnych dokumentów mających znaczenie dla określenia winy oskarżonego zaś sąd I instancji w żaden sposób się nie odniósł w odniesieniu do sytuacji konkretnej sprawy poza ich wymienienie w uznaniu za wiarygodne, niemniej już nie powoływał się na nie w części ustaleń faktycznych, a to korespondencji członków zarządu spółki, w tym oskarżonego, z pracownikami oraz z oskarżycielką posiłkową, korespondencji mailowa Z. K. z pracownikami (karty 3501-3523) dnia 23 grudnia 2013 r. (z której wynika, iż oskarżony zataił przed kadrą spółki fakt podpisania już w październiku 2013 r. listu intencyjnego i promesy inwestycyjne z izraelskim funduszem C.); danych finansowych na 7 kwietnia 2014 r., dokumenty załączone do wniosków dowodowych oskarżycielki posiłkowej (korespondencja z instytucjami administracji państwowej, PERON).

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Sosnowcu do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej z urzędu.

W odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności za zasadne uznać należy odniesie się do wymogów kasacyjnych określonych w art. 519 k.p.k. jak i w art. 523 § 1 k.p.k. Zgodnie bowiem z art. 519 k.p.k. kasację wnosi się od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie. Natomiast art. 523 § 1 k.p.k. określa podstawy wniesienia tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia, do których należą uchybienia wymienione w art. 439 k.p.k. lub inne rażące naruszenie prawa, jeśli mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Zaznaczyć zatem należy, że skoro zarzuty kasacyjne nie zawierają żadnych bezwzględnych przyczyn odwoławczych, to tym samym jej autor winien w jej treści wykazać istnienie innego rażącego naruszenia prawa, mającego istotny wpływ na treść orzeczenia. Zatem możliwość wniesienia skutecznej kasacji jest istotnie ograniczona. Kasacja bowiem, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, ma na celu wyeliminowanie z obiegu orzeczeń dotkniętych najpoważniejszymi uchybieniami, mogącymi wywrzeć wpływ na treść orzeczenia. Podzielając utrwalone w tym zakresie orzecznictwo Sądu Najwyższego, wskazać należy, że postępowanie kasacyjne nie jest z pewnością postępowaniem, które ponawiać ma zwykłą kontrolę odwoławczą. W toku zaś tego postępowania z założenia nie dokonuje się kontroli poprawności oceny poszczególnych dowodów, nie weryfikuje zasadności ustaleń faktycznych i nie bada współmierności orzeczonej kary (zob. postanowienie SN z dnia 15 marca 2023 r., IV KK 549/22; postanowienie SN z dnia 10 lipca 2019 r., II KK 210/19; postanowienie SN z dnia 21 września 2017 r., IV KK 276/17).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy wskazać należy, że stawiane przez skarżącego zarzuty stanowią w istocie polemikę z prawidłowo poczynionymi w sprawie ustaleniami faktycznymi. Należy bowiem wskazać, wbrew twierdzeniom skarżącego, że Sąd Okręgowy w Sosnowcu, działając jako sąd odwoławczy, dokonał w sposób prawidłowy instancyjnej kontroli zaskarżonego wyroku. Sąd ten w sposób szczegółowy, właściwy i rzetelny odniósł się do wszystkich zarzutów zawartych w apelacji pełnomocnika oskarżycielki posiłkowej jak i prokuratora, realizując w sposób prawidłowy obowiązki wynikające z treści przepisów określonych w art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., na co wskazuje uzasadnienie przedmiotowego wyroku.

Odnosząc się do pierwszego ze stawianych zarzutów, dotyczącego obrazu art. 41 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k., wskazać należy, że zarzut ten jest całkowicie bezzasadny. Podzielić należy wyrażone w tym zakresie stanowisko prokuratora, odwołujące się do poglądu utrwalonego w doktrynie, że jedną z okoliczności mogącą być podstawą zgłoszenia wniosku o wyłączenie sędziego jako *iudex suspectus*, może być wyrażenie przez sędziego jego stanowiska w sprawie - zarówno tej przez niego aktualnie rozpoznawanej, jak i rozpoznawanej wcześniej, jeśli miała ona ścisły i nierozzerwalny związek ze sprawą aktualnie rozpoznawaną. Uzewnętrznienie przez sędziego poglądu na sprawę przed wydaniem orzeczenia zawsze będzie uznawane za okoliczność świadczącą o realnym niebezpieczeństwie jego stronniczości, niezależnie od tego, czy pogląd został wyrażony w wypowiedzi na sali sądowej, czy też poza nią (Tak H. Paluszkiwicz [w:] Kodeks postępowania karnego. Komentarz, wyd. IH, red. K. Dudka, Warszawa 2023, art. 41). W sprawie przedmiotowej to kryterium ścisłości i nierozzerwalności nie zachodzi, a tym samym nie wystąpiła wątpliwość co do bezstronności sędziego. Jak wynika z utrwalonego w tym zakresie orzecznictwa, wątpliwość co do bezstronności sędziego musi mieć charakter obiektywny, uzasadniony okolicznościami konkretnego stanu faktycznego. Musi zatem zachodzić zewnętrzne, uzasadnione przekonanie, że bezstronność sędziego w danej sprawie jest wątpliwa czy zagrożona (zob. postanowienie SN z dnia 5 stycznia 2021 r., I DO 61/20).

Za bezzasadny uznać należy także zarzut z punktu 2 kasacji, dotyczący obrazy art. 455a w zw. z art. 454 k.p.k. w zw. z art. 424 k.p.k. W pierwszej kolejności wskazać należy, że skoro uzasadnienie wyroku sporządzone jest po jego wydaniu, to tym samym jego treść nie może mieć wpływu na treść zapadłego wcześniej wyroku. Zgodnie bowiem z art. 455a k.p.k. nie jest możliwe uchylene zaskarżonego apelacjami wyroku sądu pierwszej instancji z tego powodu, że jego uzasadnienie nie spełnia wymogów określonych w art. 424 k.p.k. Podkreślić również należy, że naruszenie art. 424 § 1 k.p.k. przez sąd odwoławczy jest możliwe wówczas, gdy sąd ten zmieni wyrok sądu pierwszej instancji, co rodzi konieczność uzasadnienia tej zmiany w sposób wskazany art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. W sprawie przedmiotowej sąd odwoławczy utrzymał w mocy wyrok sądu pierwszej instancji, w sposób wyczerpujący uzasadniając powody tej decyzji.

Za chybiony również należy uznać zarzut obrazy art. 457 § 3 k.p.k. Wskazać bowiem należy, że obraza art. 457 § 3 k.p.k. może nastąpić wówczas, gdy w uzasadnieniu orzeczenia sądu *ad quem* nie zostanie przedstawiona precyzyjna argumentacja, wyjaśniająca, dlaczego sformułowane zarzuty i wnioski odwoławcze oraz argumenty przytoczone na ich poparcie uznano za zasadne lub niezasadne. Wbrew twierdzeniom skarżącego, uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Sosnowcu zawiera wszystkie elementy wymienione w art. 457 § 3 k.p.k. Analiza treści sporządzonego przez sąd odwoławczy uzasadnienia pozwala na przyjęcie, że sąd ten dokonał oceny zarzutów apelacyjnych zgodnie z powyższym przepisem.

Za całkowicie bezzasadny uznać należy również zarzut zawarty w punkcie 4 w podpunktach od a-h kasacji, dotyczący obrazy art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. Podkreślić należy, że o naruszeniu art. 433 § 2 k.p.k. można mówić wtedy, gdy sąd nie rozważy wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym (w ogóle się do nich nie odniesie), zaś o naruszeniu art. 457 § 3 k.p.k., gdy w uzasadnieniu wyroku nie zostanie zawarta argumentacja odnosząca się do określonego zarzutu lub wniosku apelacji, albo też argumentacja ta wprawdzie jest, ale jest ogólnikowa, schematyczna i nie ustosunkowująca się in concreto do istoty zarzutów (zob. postanowienie SN z dnia 5 października 2022 r., IV KK 341/22). W przedmiotowej sprawie tego rodzaju sytuacja nie miała miejsca. Sąd odwoławczy w uzasadnieniu przedmiotowego wyroku odniósł się bowiem w

sposób szczegółowy i wnikliwy do wszystkich okoliczności, na które w apelacji powoływał się pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej. Zaś sam fakt rozpoznania przez sąd drugiej instancji postawionych w zwykłym środku odwoławczym zarzutów w sposób, który nie satysfakcjonuje autora apelacji, nie oznacza, że przeprowadzona instancyjna kontrola jest wadliwa. Przypomnieć także należy, że sąd odwoławczy nie czynił własnych ustaleń faktycznych, a jedynie poddawał kontroli orzeczenie sądu I instancji.

Reasumując, zauważyć należy, że analiza zarzutów kasacyjnych, prowadzi do jednoznacznego wniosku, iż skarżący formułując w ten sposób kasację, będącą nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, środek ten potraktował jako kolejny instancyjny środek odwoławczy, co jest niedopuszczalne w świetle obowiązujących przepisów prawa. Kasacja nie służy bowiem do ponawiania kontroli instancyjnej już dokonanej przez sąd odwoławczy, stąd też postępowanie kasacyjne nie może być traktowane jako trzecia instancja (zob. postanowienie SN z dnia 9 stycznia 2019 r., IV KK 694/18; postanowienie SN z dnia 11 października 2022 r., V KK 332/22).

Mając powyższe na uwadze wskazać należy, że wszystkie podniesione w omawianej kasacji zarzuty były oczywiście bezzasadne, co pozwoliło na oddalenie wniesionego środka na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

O kosztach sądowych za postępowanie kasacyjne orzeczono zgodnie z treścią art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k., zwalniając oskarżycielkę posiłkową od ich ponoszenia.

Uwzględniając wniosek pełnomocnika z urzędu oskarżycielki posiłkowej, na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (t.j. Dz.U.2022, poz.1184) w zw. z § 2 pkt 1, § 4 pkt 3 i § 17 ust. 3 pkt 1 w zw. z § 24 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz.U.2024, poz. 763) zasądzone na jego rzecz kwotę 885,60 (osiemset osiemdziesiąt pięć 60/100) złotych, w tym 23% VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie i wniesienie kasacji na rzecz oskarżycielki posiłkowej, nie widząc jednak podstaw do przyznania 150% stawki.

Mając na względzie powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[ał]